

Russula's en Melkzwammen een groen en hard uiterlijk geeft, en *Scutellinia subhirtella*, een kortharig schijfzwammetje met fijnwrattige sporen.

Van de Gasteromyceten is nog het vermelden waard de niet zo zeldzame *Nidularia farcta*, die sommigen van ons nooit eerder hadden gezien; in de Turfkoe-len zat dit eierzakje op een tak.

Al met al een geslaagde werkweek, die voor herhaling vatbaar is in een gunstiger jaar(getijde). Met dank aan het Biogeografisch Informatie Centrum voor het vervaardigen van de totaallijst.

LITERATUUR

Arnolds, E. & E. v.d. Dool, 1990. De werkweek 1989 in West Brabant. Coolia 33: 63-67.

Bas, C., 1991. Commentaar op een paar plaatjeszwammenvondsten. Coolia 34: 108-112.

Weeda, E.J., 1989. Een gewijzigde indeling van Nederland in floradistricten. Gorteria 15: 119-126.

Coolia 35: 118 - 120. 1992.

RIGIDOPORUS ULMARIUS, NIEUW VOOR NEDERLAND

Peter-Jan Keizer, Balearen 23, 3524 EJ Utrecht

Rigidoporus ulmarius has been found in the Netherlands for the first time. *Rigidoporus ulmarius* is characterized by its large size, the whitish cap and the orange-coloured pores. A description of this species is presented.

Inleiding

Tijdens de werkweek, najaar 1991, liet Rob Chrispijn aan de deelnemers een bijzondere polypoor zien die hij gevonden had op een oude Paardekastanje op de stadswal te Zaltbommel. Dit bleek *Rigidoporus ulmarius* (Sow.:Fr.) Imazeki te zijn, een soort die nog niet eerder in Nederland was vastgesteld. Dankzij de duidelijke uitleg van de standplaats kon de zwam gemakkelijk opgespoord worden en ik wil hem bij deze aan de Nederlandse paddestoelenliefhebbers voorstellen.

Karakteristiek

Rigidoporus ulmarius is een forse, zwaar gebouwde polypoor. De bovenkant is bleek witachtig tot crème-beige. De poriën zijn oranjeachtig in verse toestand, na drogen oranjebruin. De rand is afgerond.

Beschrijving (fig. 1)

Forse, tot 30 cm brede, 10-15 cm afstaande en 6 cm dikke hoed. Oppervlak bleek witachtig tot crème-beige, mat, bobbelig, allerlei bladsteeltjes, takjes e.d. uit het strooisel insluitend. Zijrand afgerond, van dezelfde kleur. Poriën oranje tot oranjebruin, klein, 5-6 per mm, nabij de rand een 8-10 mm brede randzone. Op

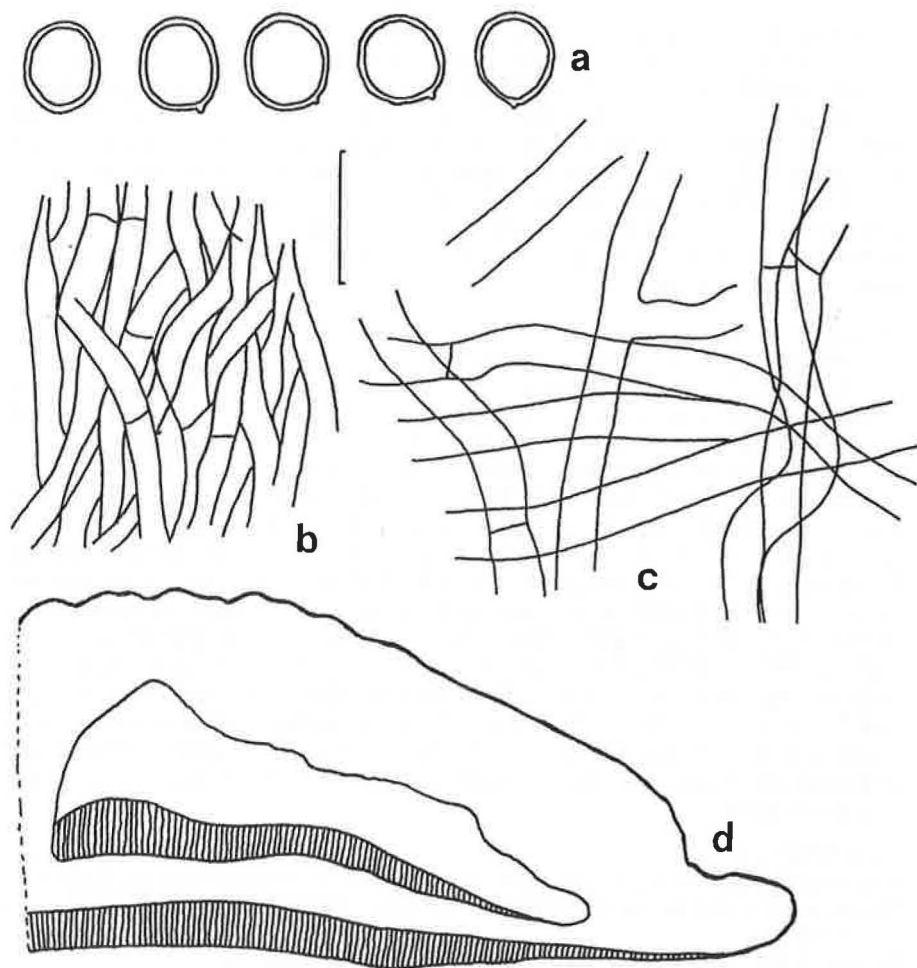

Fig. 1. *Rigidoporus ulmarius*. a. sporen; b. trama uit de tussenwanden der buisjes; c. subiculumhyphen; d. dwarsdoorsnede door tweejarig vruchtlichaam. Maatstreepje a, b en c: 10 μ m; d: 1 cm.

doorsnede is de trama bleek crème-beige; het oppervlak is niet zichtbaar gedifferentieerd. De buisjeslagen zijn oranjebruin, 1-5 mm dik, door een $\pm$ 5 mm dikke tramalaag gescheiden. Trama van het oudste (voorjarige) deel meer bleekbruin-kurkkleurig.

Sporen (zeer schaars, maar in wat schraapsel van het hoedoppervlak enkele te vinden; een beproefde methode bij polyporen die geen sporen meer vormen) 6,9-

7,5 x 6,0-7,0 μm , subglobuleus tot globuleus, dikwandig, glad. Hymenium niet meer zichtbaar. Hyfensysteem monomitisch, buisjestrana zeer compact, bestaande uit min of meer evenwijdig lopende dunwandige hyfen van 2,3-2,7 μm breed, gespen afwezig bij de septen. Subiculum een kriskras vervlochten netwerk van iets dikwandige hyfen van 2,8-3,7 μm breed, septen zonder gespen. Door de in vele richtingen verlopende hyfen is het subiculum in gedroogde toestand min of meer brokkelig.

Eén vruchtlichaam zit aan de basis van een oude Paardekastanje; op ongeveer een meter afstand schijnbaar op de grond, maar waarschijnlijk verbonden met wortels van dezelfde boom, bevinden zich nog enige exemplaren verscholen tussen dode bladeren en Klimop.

Discussie

De sporematen van deze vondst stemmen goed overeen met die gegeven door Jülich (1984): 5-7,5 x 4,5-6,5 μm . De maten gegeven door Gilbertsen & Ryvarden (1987) zijn echter wezenlijk groter (7-11 x 6,5-10 μm). Het is mogelijk dat de sporen van Europees en Amerikaans materiaal wat verschillen in grootte.

Rigidoporus ulmarius komt over de gehele wereld voor, vooral in de tropen, op allerlei houtsoorten (Gilbertsen & Ryvarden, 1986). In Europa lijkt hij een zuid-(west)elijke verspreiding te hebben: in Scandinavië (Ryvarden, 1978), Polen (Domanski et al., 1974), oostelijk en westelijk Duitsland (resp. Kreisel, 1987 en Kriegelsteiner, 1991) en Zwitserland (Breitenbach & Kränzlin, 1986) is hij nog niet aangetroffen. Uit Duitsland zijn twee twijfelachtige oude opgaven, waarvan echter herbariummateriaal ontbreekt (Jahn, 1963). In Frankrijk en Spanje komt hij voor (Jülich, 1984) en in Engeland, waar de soort voor het eerst beschreven werd, is hij zelfs vrij algemeen (pers. med. E. Nic Lughadha, Kew Herbarium). Van de meer dan 50 collecties van Brits materiaal groeiden er 16 op Iep, 8 op Paardekastanje en voorts kleine aantallen op tien andere boomsoorten. *Rigidoporus ulmarius* kan geweldige afmetingen bereiken. In Engeland groeit een exemplaar van meer dan een meter groot.

LITERATUUR

- Breitenbach, J. & F. Kränzlin, 1986. Pilze der Schweiz. Band 2 Nichtblätterpilze. Luzern.
 Domanski, S., Orlos, H., & A. Skirgiello, 1973. Fungi. Springfield. (Engelse vertaling van Grzyby 3.)
 Gilbertsen, R.L. & L. Ryvarden, 1986. North American Polypores. Oslo.
 Jahn, H., 1963. Mitteleuropäische Porlinge (Polyporaceae s.l.) und ihr Vorkommen in Westfalen. Westf. Pilzbr. 4: 1-143.
 Jülich, W., 1984. Die Nichtblätterpilze, Gallertpilze und Bauchpilze. In H. Gams, Kleine Kryptogamenflora 2b/1.
 Kreisel, H., 1987. Pilzflora der Deutschen Demokratischen Republik. Jena.
 Kriegelsteiner, G.J., 1991. Verbreitungsatlas der Grosspilze Deutschlands (west). Band 1: Ständerpilze, Teil a: Nichtblätterpilze. Stuttgart.
 Ryvarden, L., 1978. The Polyporaceae of North Europe. Oslo.